

Меншік иесі және баспагер:

«Қазақстан Республикасының
Заңнама институты» ММ
2006 жылдан бастап шығады
Журналдың материалдары
www.iz.adilet.gov.kz

сайтында орналастырылған
Заң ғылымдары бойынша
диссертациялардың негізгі ғылыми
нәтижелерін жариялауға арналған
басылымдар тізіліміне енгізілген
(ҚР БҒМ БҒСБК 30.05.2013 ж.
№894 бұйрығы)

Редакциялық кеңес құрамы

Түкиев А.С. – з.ғ.к. (Астана,
Қазақстан) – (төраға)
Абайділдинов Е.М. – з.ғ.д. (Астана,
Қазақстан)
Абызов Р.М. – з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)
Белых В.С. – з.ғ.д. (Екатеринбург,
Ресей)
Губин Е.П. – з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)
Борчашвили И.Ш. – з.ғ.д. (Астана,
Қазақстан)
Мельник Р.С. – з.ғ.д. (Киев, Украина)
Моисеев А.А. – з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)
Муромцев Г.И. – з.ғ.д. (Мәскеу, Ресей)
Рахметов С.М. – з.ғ.д. (Астана,
Қазақстан)
Малиновский В.А. – з.ғ.д. (Астана,
Қазақстан)
Шерубай Құрманбайұлы – ф.ғ.д.
(Астана, Қазақстан)

Редакциялық алқа құрамы

Құлжабаева Ж.О. – з.ғ.к. (Астана,
Қазақстан) – (төраға)
Абылайұлы А. – PhD (Астана,
Қазақстан)
Азер Алиев – PhD (Киль, Германия)
Айымбетов М.А. – ҚР еңбек сіңірген
мәдениет қайраткері (Астана,
Қазақстан)
Байниязова З.С. – з.ғ.к. (Саратов,
Ресей)
Досмырза Д.Д. – з.ғ.к. (Астана,
Қазақстан)
Дүйсенов Е.А. – з.ғ.к. (Астана,
Қазақстан)
Қанатов А.Қ. – з.ғ.к. (Астана,
Қазақстан)
Қоныс В.Т. – з.ғ.к. (Астана,
Қазақстан)
Маммадов У.Ю. – з.ғ.к. (Казан, Ресей)
Мырзаева Ш.Р. (Астана, Қазақстан)
Рахымбердин К.Х. – з.ғ.д. (Өскемен,
Қазақстан)
Свободный Ф.К. – з.ғ.к. (Барнаул,
Ресей)
Тегізбекова Ж.Ч. – з.ғ.к. (Бішкек,
Қырғызстан)
Тілембаева Ж.О. – з.ғ.к. (Астана,
Қазақстан)

Журнал редакциясы

Колтубаева Г.Б.
Ермек А.Б.
Жұмагелдина Б.Ж.
Байленова А.Қ.
Сақтағанов Ә.Ғ.

Қазақстан Республикасы Мәдениет
және ақпарат министрлігі Ақпарат
және мұрағат комитетінің
БАҚ есепке қою туралы куәлігі
№ 11219-Ж 15.11.2010 ж.
(Алғашқы есепке қою кезіндегі нөмірі
мен мерзімі №6592-Ж. 07.09.2005 ж.)

Мекен-жайы:

Қазақстан Республикасы,
010000, Астана қ., Мәңгілік ел даңғ.,
8 үй
тел.: 8(7172)74-02-06;
факс: 8(7172)74-14-43
E-mail: instzak-kz@mail.ru,
institutzakonodatelstva@gmail.com
www.iz.adilet.gov.kz

МАЗМҰНЫ

Редакция бағанасы	8
<i>Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің жиырма бес жылдығы декларациясы, 2016 жылғы 23 қараша</i>	14
«Жаршының» мұрағат беттері	
М.Т. БАЙМАХАНОВ Заң шығармашылығына және заңнаманы жүйелеуге кешенді тәсілдердің қажеттілігі туралы (ҚР ЗИ жаршысы, №1-2006, 8-12 б.)	21
Ж.О. ТІЛЕМБАЕВА Академик М.Т. Баймахановтың заң шығармашылығына және заңнаманы жүйелеуге тұжырымдамалық тәсілдері	25
Конституциялық және әкімшілік құқық	
С.Т. ӘЛІБЕКОВ Қазақстан тәуелсіздігінің құқықтық парадиг- масын қалыптастыру мәселесіне	36
Р.А. ПОДОПРИГОРА Қазақстан Республикасының әкімшілік құқығы мен әкімшілік заңнамасының тәуелсіздік жылдарындағы да- муы	43
Н.А. БИЕКЕНОВ, Т.С. СӘЛКЕБАЕВ Жергілікті по- лиция қызметін ұйымдастыру және оның қызметінің кейбір тұжырымдамалық мәселелері	50
С.Ж. ӘБДІРАХМАНОВА Қазақстан Республикасындағы адвокаттық қызметті жетілдіру	56
Азаматтық, азаматтық процестік құқық	
М.К. СҮЛЕЙМЕНОВ Меншік құқығы, заңды тұлға және шарттық міндеттеме азаматтық құқықтың негізгі институттары ретінде: жиырма бес жыл дамуы	64
В.С. БЕЛЫХ (Екатеринбург қ., РФ) Англияның әділдік құқығы бойынша қорғану құралдары	75
В.Т. ҚОНЫС Қазақстан Республикасы Азаматтық процестік кодексіні жетілдірудің кейбір проблемалары мен перспективалары ту- ралы	84
И.Қ. ЕЛЕУСІЗОВА, Д.М. ТҰРЛЫБЕК Шет елдердің мемлекеттік кәсіпорындар және жария компаниялар саласындағы заңнамасын салыстырмалы талдауы	92
Қылмыстық құқық және қылмыстық процесс	
Р.Т. НҰРТАЕВ, А.Қ. ҚАНАТОВ Қазіргі заманғы Қазақстанның қылмыстық саясатының өзекті проблемалары	102
Н.А. САРТАЕВА Қазақстан Республикасының қылмыстық заңының 25 жылдық жолы: Мемлекеттік Тәуелсіздік жарияланғанынан бастап қазіргі заманға дейін	110
С.М. РАХМЕТОВ Қылмыстық теріс қылықтың және әкімшілік құқық бұзушылықтар мен қылмыстардың аражігін ажырату пробле- малары	118
А.Н. АХПАНОВ, А.Л. ХАН Қазақстан Республикасының қылмыстық процесінде ашық және жасырын тергеу әрекеттерін са- лыстыру туралы	124
Халықаралық құқық және салыстырмалы құқықтану	
М.А. SARSEMBAYEV International cooperation of Kazakhstan AIC with WTO, FAO, OECD, EU during the 25-year of sovereign development of the Republic (Қазақстанның АОК Республиканың 25 жылдық егеменді дамуы кезеңіндегі ДСҰ-мен, ФАО-мен, ЭЫДҰ- мен, ЕО-мен ынтымақтастығы)	133
D. DOSMYRZA, A. KANATOV Comparative law analysis of legislative regulation of law enforcement activity in Turkey and Kazakhstan (Түркияның және Қазақстанның құқық қорғау қызметін заңнамалық реттеудің салыстырмалы-құқықтық талдауы)	140
А.М. СӘРСЕНОВ (Мәскеу қ., РФ) Еуразиялық экономикалық одақты құрудың құқықтық негіздері	148
Е.М. АБАЙДІЛДИНОВ, А.Ж. САҒИДАН, А.С. ИРЖАНОВ, А.А. КӘРІБАЕВА, А. АБЫЛАЙҰЛЫ ЭЫДҰ елдерінің стандарт- тарына өту аясында Қазақстан Республикасында зияткерлік меншік саласындағы ұйымдастырушылық-құқықтық негіздерді жетілдірудің кейбір аспектілері (Талдамалық шолу)	158

Құқықтық мониторинг

Т.С. САФАРОВА Құқықтық және тақырыптық (функционалды) мониторингтері арақатынасының кейбір мәселелері.....	169
Е.З. БЕКБАЕВ, А.Б. ЕСІМОВА «Мемлекеттік мүлік туралы» Қазақстан Республикасының Заңы және ауқымды жекешелендіру мәселелері.....	174
Г.Б. ҚЫСЫҚОВА Мемлекеттік сатып алуға қатысушылардың заңнаманы іске асыруының кейбір мәселелері.....	180
А. KAZBAYEVA Justification for construction code development and adoption (legal monitoring results) in the Republic of Kazakhstan (Қазақстан Республикасында Құрылыс кодексін әзірлеу мен қабылдаудың негіздемесі (Құқықтық мониторингтің нәтижелері).....	188

Мемлекеттік тілдегі заң шығармашылығы практикасынан

Н.М. ПРИМАШЕВ Ұлттық құқықтың қазақ тіліндегі лексика қорының генезисі.....	194
М.А. АЙЫМБЕТОВ Ел егемендігі және тіл.....	198

Шетелдік тәжірибе (Минск қ., Беларусь Республикасы)

С.М. СИВЕЦ Қазіргі кезеңдегі Беларусь Республикасының әлеуметтік саясатын жүргізу тиімділігін арттыру стратегиясы.....	204
Н.А. САВАНОВИЧ Беларусьтағы азаматтар мен заңды тұлғалардың өтініштері туралы заңнаманың дамуы.....	211
С.С. ЛОСЕВ Беларусь Республикасының патенттік құқығы дамуының өзекті проблемалары.....	219
Е.Ю. КИРИЛЛОВА Беларусь Республикасындағы ата-ана құқығынан айырудың теориялық аспектілер.....	226

Жас ғалым мінбері

Р.Қ. ҚАНАТОВ Қазақстан Республикасының тауар белгілерін, өнеркәсіптік меншік объектілерін және селекциялық жетістіктерін құқықтық қорғау саласындағы қолданыстағы заңнамасын жетілдіру мәселелері («Зияткерлік меншік саласындағы заңнаманы жетілдіру: Қазақстанның ЕАЭО және ДСҰ қатысуы жағдайында ЭЫДҰ тәжірибесін ескеру» атты іргелі және ғылыми-қолданбалы зерттеудің талдамалық есеп материалдары негізінде).....	232
ДУН ВЭНЫЦЗЮАНЬ Қазақстан Республикасында жанармай құю станциялары арқылы мұнай өнімдерін бөлшектеп сату нарығы дамуының проблемалары (КХР-мен салыстырғанда).....	241

Ақпараттық хабарламалар

2016 жылғы 3-4 қарашадағы Бішкек қаласында өткізілген «Әкімшілік құқықтағы көз қарас және баға беру түсініктері» тақырыбында әкімшілік құқық бойынша VII-ші халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы туралы ақпараттық хабарлама.....	248
2016 жылғы 11 қарашадағы Астана қ. өткізілген Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 25 жылдығына арналған «Мемлекеттің норма шығарушылық қызметін жетілдіруде іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулердің рөлі» тақырыбындағы ғылыми-практикалық конференция туралы ақпараттық хабарлама.....	251
2016 жылғы 25 қарашадағы Астана қ. өткізілген «Ағылшын құқығы ережелерін имплементациялау негізінде Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасын жетілдіру» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция туралы ақпараттық хабарлама.....	254

Мерейтой

ҚР еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, Қазақстан Республикасы Заңнама институты Лингвистика орталығының жетекші ғылыми қызметкері М.А. Айымбетов – 70 жаста.....	256
Қазақстан Республикасы Заңнама институты Лингвистика орталығының жетекші ғылыми қызметкері Е. Сафуани – 70 жаста.....	257

Даналық ойлар.....	258
--------------------	-----

Собственник и издатель:

ГУ «Институт законодательства

Республики Казахстан»

Издается с 2006 года

Все материалы журнала размещаются на сайте www.iz.adilet.gov.kz
Включен в перечень изданий для публикации основных научных результатов диссертаций по юридическим наукам (Приказ ККСОН МОН РК №894 от 30.05.2013 г.)

Состав Редакционного совета

Тукеев А.С. – к.ю.н. (Астана, Казахстан) – (председатель)

Абайдельдинов Е.М. – д.ю.н. (Астана, Казахстан)

Абызов Р.М. – д.ю.н. (Москва, Россия)

Белых В.С. – д.ю.н. (Екатеринбург, Россия)

Губин Е.П. – д.ю.н. (Москва, Россия)

Борчашвили И.Ш. – д.ю.н. (Астана, Казахстан)

Мельник Р.С. – д.ю.н. (Киев, Украина)

Моисеев А.А. – д.ю.н. (Москва, Россия)

Муромцев Г.И. – д.ю.н. (Москва, Россия)

Рахметов С.М. – д.ю.н. (Астана, Казахстан)

Малиновский В.А. – д.ю.н. (Астана, Казахстан)

Шерубай Курманбайұлы – д.ф.н. (Астана, Казахстан)

Состав Редакционной коллегии

Кулжабаева Ж.О. – к.ю.н. (Астана, Казахстан) – (председатель)

Абылайұлы А. – PhD (Астана, Казахстан)

Азер Алиев – PhD (Киль, Германия)

Айымбетов М.А. – заслуженный деятель культуры РК (Астана, Казахстан)

Байниязова З.С. – к.ю.н. (Саратов, Россия)

Досмырза Д.Д. – к.ю.н. (Астана, Казахстан)

Дюсенов Е.А. – к.ю.н. (Астана, Казахстан)

Канатов А.К. – к.ю.н. (Астана, Казахстан)

Конусова В.Т. – к.ю.н. (Астана, Казахстан)

Маммадов У.Ю. – к.ю.н. (Казань, Россия)

Мырзаева Ш.Р. (Астана, Казахстан)

Рахимбердин К.Х. – д.ю.н. (Усть-Каменогорск, Казахстан)

Свободный Ф.К. – к.пс.н. (Барнаул, Россия)

Тегизбекова Ж.Ч. – к.ю.н. (Бишкек, Кыргызстан)

Тлембаева Ж.У. – к.ю.н. (Астана, Казахстан)

Редакция журнала

Колтубаева Г.Б.

Ермек А.Б.

Жумагелдина Б.Ж.

Байленова А.К.

Сактаганов А.Г.

Свидетельство о постановке на учет СМИ № 11219-Ж от 15.11.2010 г. Комитета информации и архивов Министерства культуры и информации Республики Казахстан (№ и дата первичной постановки на учет №6592-Ж. 07.09.2005 г.)

Адрес:

Республика Казахстан,
010000, г. Астана, пр. Мәңгілік ел, д. 8
тел.: 8(7172)74-02-06;
факс: 8(7172)74-14-43
E-mail: instzak-kz@mail.ru,
institutzakonodatelstva@gmail.com
www.iz.adilet.gov.kz

СОДЕРЖАНИЕ**Колонка редакции**.....10

Декларация двадцатипятилетия независимости Республики Казахстан, 23 ноября 2016 года.....17

Архивные страницы «Вестника»

М.Т. БАЙМАХАНОВ О необходимости комплексного подхода к законотворчеству и систематизации законодательства (Вестник ИЗ РК, №1-2006, с. 8-12).....21

Ж.У. ТЛЕМБАЕВА Концептуальные подходы к законотворчеству и систематизации законодательства академика М.Т. Баймаханова.....25

Конституционное и административное право

С.Т. АЛИБЕКОВ К вопросу формирования правовой парадигмы Независимости Казахстана.....36

Р.А. ПОДОПРИГОРА Развитие административного права и административного законодательства Республики Казахстан за годы независимости.....43

Н.А. БИЕКЕНОВ, Т.С. САЛКЕБАЕВ Некоторые концептуальные вопросы организации и деятельности местной полицейской службы.....50

С.Ж. АБДРАХМАНОВА Совершенствование адвокатской деятельности в Республике Казахстан.....56

Гражданское и гражданско-процессуальное право

М.К. СУЛЕЙМЕНОВ Право собственности, юридическое лицо и договорное обязательство как основные институты гражданского права: двадцать пять лет развития.....64

В.С. БЕЛЫХ (г. Екатеринбург, РФ) Средства защиты по праву справедливости Англии.....75

В.Т. КОНУСОВА О некоторых проблемах и перспективах совершенствования Гражданского процессуального кодекса Республики Казахстан.....84

И.К. ЕЛЕУСИЗОВА, Д.М. ТУРЛЫБЕК Сравнительный анализ законодательства зарубежных стран в сфере государственных предприятий и публичных компаний.....92

Уголовное право и уголовный процесс

Р.Т. НУРТАЕВ, А.К. КАНАТОВ Актуальные проблемы уголовной политики современного Казахстана.....102

Н.А. САРТАЕВА 25-летний путь уголовного закона Республики Казахстан: от провозглашения Государственной Независимости до современности.....110

С.М. РАХМЕТОВ Проблемы отграничения уголовных проступков от административных правонарушений и преступлений.....118

А.Н. АХПАНОВ, А.Л. ХАН О соотношении гласных и негласных следственных действий в уголовном процессе Республики Казахстан.....124

Международное право и сравнительное правоведение

М.А. SARSEMBAYEV International cooperation of Kazakhstan AIC with WTO, FAO, OECD, EU during the 25-year of sovereign development of the Republic (Сотрудничество АПК Казахстана с ВТО, ФАО, ОЭСР, ЕС в течение 25-летнего суверенного развития Республики).....133

D. DOSMYRZA, A. KANATOV Comparative law analysis of legislative regulation of law enforcement activity in Turkey and Kazakhstan (Сравнительно-правовой анализ законодательного регулирования правоохранительной деятельности Турции и Казахстана).....140

А.М. САРСЕНОВ (г. Москва, РФ) Правовые основы создания Евразийского экономического союза.....148

Е.М. АБАЙДЕЛЬДИНОВ, А.Ж. САГИДАН, А.С. ИРЖАНОВ, А.А. КАРИБАЕВА, А. АБЫЛАЙҰЛЫ Некоторые аспекты совершенствования организационно-правовых основ интеллектуальной собственности в Республике Казахстан в контексте перехода на стандарты стран ОЭСР (Аналитический обзор).....158

Правовой мониторинг

Т.С. САФАРОВА Некоторые вопросы соотношения правового и тематического (функционального) мониторингов.....	169
Е.З. БЕКБАЕВ, А.Б. ЕСИМОВА Закон Республики Казахстан «О государственном имуществе» и вопросы масштабной приватизации.....	174
Г.Б. КЫСЫКОВА Некоторые вопросы реализации законодательства участниками государственных закупок.....	180
А. KAZBAYEVA Justification for construction code development and adoption (legal monitoring results) in the Republic of Kazakhstan (Обоснование разработки и принятия Строительного кодекса в Республике Казахстан (Результаты правового мониторинга)).....	188

Из практики законотворчества на государственном языке

Н.М. ПРИМАШЕВ Генезис лексического запаса национального права на казахском языке.....	194
М.А. АЙЫМБЕТОВ Суверенитет государства и развитие языка.....	198

Зарубежный опыт (г. Минск, Республика Беларусь)

С.М. СИВЕЦ Стратегия повышения эффективности проведения социальной политики Республики Беларусь на современном этапе.....	204
Н.А. САВАНОВИЧ Эволюция законодательства об обращениях граждан и юридических лиц в Беларуси.....	211
С.С. ЛОСЕВ Актуальные проблемы развития патентного права Республики Беларусь.....	219
Е.Ю. КИРИЛЛОВА Теоретические аспекты лишения родительских прав в Республике Беларусь.....	226

Трибуна молодого ученого

Р.К. КАНАТОВ Проблемы совершенствования действующего законодательства Республики Казахстан в области правовой охраны товарных знаков, объектов промышленной собственности и селекционных достижений (по материалам Аналитического отчета фундаментального и научно-прикладного исследования «Совершенствование законодательства в сфере интеллектуальной собственности: учет опыта ОЭСР в условиях участия Казахстана в ЕАЭС и ВТО»).....	232
ДУН ВЭНЦЗЮАНЬ Проблемы развития рынка розничной торговли нефтепродуктов посредством АЗС в Республике Казахстан (в сравнении с КНР).....	241

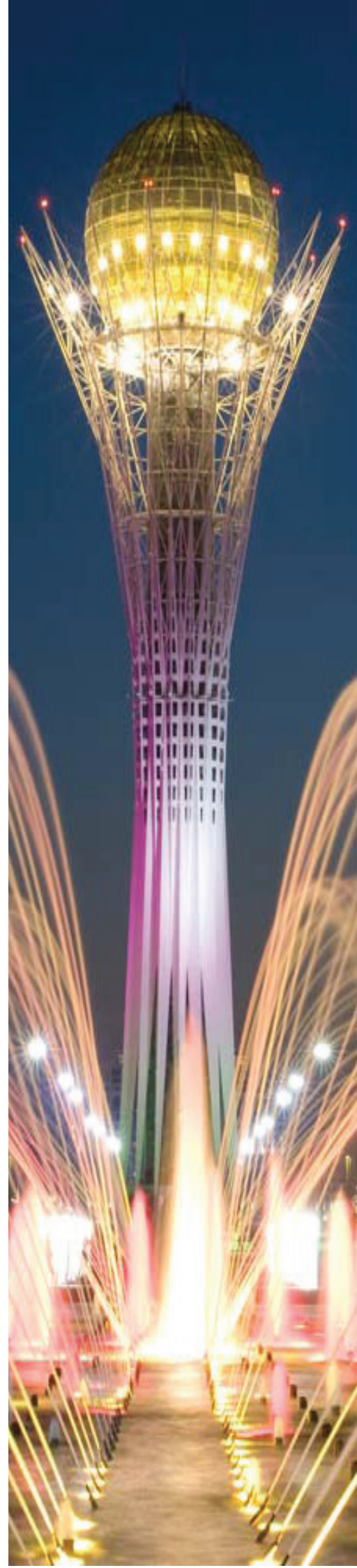
Информационные сообщения

Информационное сообщение о VII-й международной научно-практической конференции по административному праву на тему: «Усмотрение и оценочные понятия в административном праве», г. Бишкек, 3-4 ноября 2016 года.....	248
Информационное сообщение о научно-практической конференции «Роль фундаментальных и прикладных научных исследований в совершенствовании нормотворческой деятельности государства», посвященной 25-летию независимости Республики Казахстан, г. Астана, 11 ноября 2016 года.....	251
Информационное сообщение о международной научно-практической конференции «Совершенствование гражданского законодательства Республики Казахстан на основе имплементации положений английского права», г. Астана, 25 ноября 2016 года.....	254

Юбилей

Заслуженному деятелю культуры РК, ведущему научному сотруднику Центра лингвистики Института законодательства Казахстан Айымбетову М.А. – 70 лет.....	256
Ведущему научному сотруднику Центра лингвистики Института законодательства Казахстан Сафуани Е. – 70 лет.....	257

Мудрые мысли	258
---------------------------	-----

Owner and publisher:
SI «Legislation Institute
of the Republic of Kazakhstan»
Published since 2006
All journal materials are placed
on the website
www.iz.adilet.gov.kz

Included in the list of publications of basic
scientific results of dissertations on legal
sciences (Order CCES MES RK №894
from 05.30.2013)

Editorial Council members

Tukiyev A.S. – c.j.s. (Astana, Kazakhstan)
– (Chairman)
Abaydeldinov E.M. – d.j.s. (Astana,
Kazakhstan)
Abyzov R.M. – d.j.s. (Moscow, Russian)
Belih V.S. – d.j.s. (Ekaterinburg, Russian)
Gubin E.P. – d.j.s. (Moscow, Russian)
Borchashvili I.Sh. – d.j.s. (Astana, Ka-
zakhstan)
Melnik R.S. – d.j.s. (Kiev, Ukraine)
Moiseev A.A. – d.j.s. (Moscow, Russian)
Muromcev G.I. – d.j.s. (Moscow, Russian)
Rahmetov S.M. – d.j.s. (Astana, Kazakh-
stan)
Malinovskiy V.A. – d.j.s. (Astana, Kazakh-
stan)
Sherubai Kurmanbaiuly – d.ph.s.
(Astana, Kazakhstan)

Editorial Board members

Kulzhabayeva Zh.O. – c.j.s. (Astana,
Kazakhstan) – (Chairman)
Abylaiuly A. – PhD (Astana, Kazakhstan)
Azer Aliyev – PhD (Kiel, Germany)
Aiymbetov M.A. – Honored Worker of
Culture of Kazakhstan, (Astana, Kazakh-
stan)
Bainiyazova Z.S. – c.j.s. (Saratov, Rus-
sian)
Dosmyrza D.D. – c.j.s. (Astana, Kazakh-
stan)
Dyusenov E.A. – c.j.s. (Astana, Kazakh-
stan)
Kanatov A.K. – c.j.s. (Astana, Kazakh-
stan)
Konusova V.T. – c.j.s. (Astana, Kazakh-
stan)
Mammadov U.Y. – c.j.s. (Kazan', Rus-
sian)
Myrzaeva Sh.R. (Astana, Kazakhstan)
Rakhimberdin K.H. – d.j.s. (Ust-Kame-
nogorsk, Kazakhstan)
Svobodniy F.K. – c.ps.s. (Barnaul, Rus-
sian)
Tegizbekova Zh.Ch. – c.j.s. (Bishkek,
Kyrgyzstan)
Tlembaeva Zh.U. – c.j.s. (Astana, Ka-
zakhstan)

The editorial staff

Koltubayeva G.B.
Yermek A.B.
Zhumageldina B.Zh.
Bailenova A.K.
Saktaganov A.G.
*The certificate of registration of mass media
№11219-G from 15.11.2010 from
the Committee of Information and Archives
of the Ministry of Culture and Information
of the Republic of Kazakhstan
(Number and date of primary registration
№6592-Zh.07.09.2005.)*

Address:

The Republic of Kazakhstan,
010000, Astana, Mangilik el pr., 8
tel.: 8 (7172) 74-02-06
fax: 8 (7172) 74-14-43
e-mail: instzak-kz@mail.ru,
institutzakonodatelstva@gmail.com
www.iz.adilet.gov.kz

CONTENT

Editorial.....12

*Declaration of the twenty-fifth anniversary of Independence of the
Republic of Kazakhstan, November 23, 2016*.....14

Archive «Bulletin» page

M.T. BAIMAKHANOV On the need for an integrated approach
to lawmaking and systematization of legislation (Bulletin of IL of the
RK, №1-2006, 8-12 p.).....21

Zh.U. TLEMBAEVA Conceptual approaches to the lawmaking and
systematization of legislation of academician M.T. Baymahanov.....25

Constitutional and administrative law

S.T. ALIBEKOV Formation of legal paradigm of the independence
of the Republic of Kazakhstan.....26

R.A. PODOPRIGORA Development of administrative law
and administrative legislation of the Republic of Kazakhstan since the
independence.....43

N.A. BIEKENOV, T. S. SALKEBAEV Some conceptual questions
of organization and activities of local police services.....50

S.Zh. ABDRAKHMANOVA Improving advocacy in the Republic
of Kazakhstan.....56

Civil and Civil Procedural Law

M.K. SULEYMENOV The property right, legal entity and a
contractual obligation as the main institutions of civil law: twenty-five
years of development.....64

V.S. BELYKH (Ekaterinburg, RF) Legal remedies provided by the
equity law of England.....75

V.T. KONUSSOVA Some problems and prospects of improvement
of Civil procedural code of the Republic of Kazakhstan.....84

I.K. ELEUSSIZOVA, D.M. TURLYBEK Comparative analysis
of the law of foreign countries in the field of state enterprises and public
companies.....92

Criminal law and criminal procedure

R. NURTAYEV, A. KANATOV Issues of the Kazakhstan's criminal
policy.....102

N.A. SARTAIEVA 25 years way of Kazakhstan Criminal Law from
the independence to present days.....110

S.M. RAKHMETOV Problems of differentiation of criminal
infractions against administrative offenses and crimes.....118

A.N. AKHPANOV, A.L. KHAN Interaction of public and secret
investigative actions in criminal process of Republic of Kazakhstan.....124

International law and comparative jurisprudence

M.A. SARSEMBAYEV Cooperation of Kazakhstan Agro
Industrial Complex (AIC) with WTO, FAO, OECD, EU during the
25-year of sovereign development of the Republic.....133

D. DOSMYRZA, A.K. KANATOV Comparative law analysis
of legislative regulation of law enforcement activity in Turkey and
Kazakhstan.....140

A.M. SARSENOV (Moscow, RF) The legal basis for the creation of
the Eurasian Economic Union.....148

**E.M. ABAIDELDINOV, A.ZH. SAGIDAN, A.S. IRZHANOV,
A.A. KARIBAYEVA, A. ABYLAIULY** Some aspects of improving
of organizational and legal bases of intellectual property in the Republic
of Kazakhstan in the context of the transition to the OECD standards
(Analytical review).....158

Legal monitoring

T. SAFAROVA Some questions of interaction of legal and thematic
(functional) monitoring.....169

E.Z. BEKBAEV, A.B. ESIMOVA Law of the Republic of Kazakhstan
«On the state property» and questions of widescale privatization.....174

G.B. KYSSYKOVA Issues of realization of state procurements of legislation.....	180
A.G. KAZBAYEVA Justification of development and adoption of Construction code (legal monitoring results) in the Republic of Kazakhstan.....	188
Lawmaking practice in the official language	
N.M. PRIMASHEV Genesis of a vocabulary of the national right in Kazakh.....	194
M.A. AIYMBETOV Sovereignty of the state and development of language.....	198
International experience (<i>Minsk, Republic of Belarus</i>)	
S.M. SIVETS Strategy efficiency of the social policy of the Republic of Belarus today.....	204
N.A. SAVANOVICH Evolution of the legislation on appeals of citizens and legal entities in Belarus.....	211
S.S. LOSEV Issues of development of the patent law in the Republic of Belarus.....	219
E.Yu. KIRILLOVA Theoretical aspects of annulment in the Republic of Belarus.....	226
Young scientist tribune	
R.K. KANATOV Problems of improvement of the law of the Republic of Kazakhstan in legal protection of trademarks, industrial property objects, selection achievements (Based on the analytical report of the fundamental and applied scientific research «Improvement of legislation in the field of intellectual property: the account of the OECD experience in terms of participation of Kazakhstan in the EAEC and the WTO»).....	232
DONG WENJUAN Issues of development of retail trade of oil products through gasoline service stations in the Republic of Kazakhstan (in comparison with China).....	241
Announcements	
Information report about VII International scientific-practical conference on Administrative Law on the topic: «Discretion and evaluation concepts in administrative law», 3-4 November 2016, Bishkek.....	248
Announcement about scientific-practical conference «The role of fundamental and applied scientific researches in the improvement of rule-making activities of the state», dedicated to the 25th anniversary of Independence of the Republic of Kazakhstan, Astana, November 11, 2016.....	251
Information report about International scientific-practical conference on the topic: «Improvement of civil legislation of the Republic of Kazakhstan on the basis of the implementation of the provisions of English law», Astana, November 25, 2016.....	254
Anniversaries	
70 years to the Honored Worker of Culture of Kazakhstan, Leading researcher of the Legislation Institute of the Republic of Kazakhstan Madi Aiymbetov.....	256
70 years to the Honored Worker of Culture of Kazakhstan, Veteran of labour, Leading researcher of the Legislation Institute of the Republic of Kazakhstan Safuani Yessenkul.....	257
Wise thoughts	258

ҰЛТТЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҢ ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ ЛЕКСИКА ҚОРЫНЫҢ ГЕНЕЗИСІ

Нұрзада Маханбетұлы Примашев

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы

Мемлекеттік басқару академиясы, з.ғ.к., доцент;

Астана қ., Қазақстан Республикасы; e-mail: nurzadaprim@mail.ru

Түйін сөздер: құқық, құқықтық лексика; нормативтік құқықтық актілер; халықаралық келісімдер; құқықтық және тілдік қателер.

Аннотация. Мақала ұлттық құқықтың қазақ тіліндегі лексикалық қорының қалыптасу генезисін зерттеуге арналған. Құқықтың лексика қоры деп құқық саласында қолданылатын сөздердің жиынтығы түсініледі.

Лексикалық қордың құрылу генезисі Тәуелсіздік алған кезден басталды. Қазақ тіліндегі лексикалық бірліктер құқықтық жүйені құру мен оны жетілдіруге тікелей байланысты. Сондықтан ондағы кейбір сөздердің қазіргі уақытта қолданылмауын, тіпті кейбіреулерінің архаизмге айналуын объективті құбылыс деуге болады. Оған мысал ретінде Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің құқықтық негіздерінің бірі - «Қазақстан Республикасының мемлекеттік тәуелсіздігі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы мен Қазақстан Республикасының алғашқы халықаралық келісімдерінің бірі - 1993 жылғы 2 қыркүйектегі Қазақстан Республикасы мен Түрік Республикасы арасындағы консулдық конвенция мәтіндеріндегі «өкімет», «жеке адамның хұқылары», «өзін-өзі билеу хұқы», «хұқылық мемлекет», «халықаралық хұқ», «бірдей міндеткерлік», «тұрғылықты орны», «заңдық билік», «атқарушы өкімет» және т.с.с сөздер мен ұғымдарды қазіргі уақыт тұрғысынан қате деуге тұрмайды. Бірақ ондай нұсқалардың кемшілігінің бар екені анық.

Құқықтық сөздер мен ұғымдардың белсенді қолданыстан шығуы олардың пайда болуы мен заңнамаға ену себептерін зерделеуді меңзейді. Құқықтық лексиканың бірқатар нұсқалары жүйелі аударма, сөзжасам сияқты әдістермен бірге шет елдерден келіп жатқан қазақтардың сөз қорларынан алынды. Осындай заңды процестер арқылы жалпы тіл байлығымен қатар, құқықтық сөз қоры да қалыптасып кеңейді. Бұл процесс қазір де жалғасуда.

Мақалада құқықтық лексика қорының Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік құқықтық актілері мен халықаралық келісімдеріндегі сөз бен сөз тіркестерінің ресімделуі мәселелері мен қолданылуы тәжірибесін зерделеу арқылы көрсетілген.

ГЕНЕЗИС ЛЕКСИЧЕСКОГО ЗАПАСА НАЦИОНАЛЬНОГО ПРАВА НА КАЗАХСКОМ ЯЗЫКЕ

Примашев Нурзада Маханбетович

Академия государственного управления

при Президенте Республики Казахстан,

к.ю.н., доцент; г. Астана, Республика Казахстан;

e-mail: nurzadaprim@mail.ru

Ключевые слова: право; правовая лексика; нормативные правовые акты; международные соглашения; правовые и языковые ошибки.

Аннотация. Статья посвящена исследованию генезиса формирования лексического запаса на казахском языке национального права. Под лексическим запасом права понимается совокупность слов используемых в сфере права.

Формирование лексического запаса берет свое начало с момента приобретения Независимости. Лексические единицы тесно связаны с формированием правовой системы и его совершенствованием. Поэтому их неиспользование в настоящее время и даже превращение некоторых из них в архаизмы является объективным явлением. В качестве примера можно привести некоторые слова и словосочетания на казахском языке из текстов одного из правовых основ Независимости Республики Казахстан – Конституционного закона «О государственной независимости Республики Казахстан» от 16 декабря 1991 года и одного

из международных договоров – Консульской конвенции между Республикой Казахстан и Турецкой Республикой от 2 сентября 1993 года, как «өкімет», «жеке адамның хұқылары», «өзін-өзі билеу хұқы», «хұқылық мемлекет», «халықаралық хұқ», «бірдей міндеткерлік», «тұрғылықты орны», «заңдық билік», «атқарушы өкімет», которых с позиции сегодняшнего дня нельзя считать ошибочными. Но, они все-таки имеют недостатков.

Вывод правовых слов и словосочетаний из активного оборота предполагает, в том числе и исследования причин их появления и внедрения в законодательство. Некоторые варианты правовой лексики наравне с целенаправленным систематическим переводом, словообразованием, были взяты из лексического запаса казахов, прибывших из зарубежных стран. В результате таких процессов наряду с общей лексикой, сформировался и увеличивается запас правовой лексики. Такой процесс продолжается по сей день.

В статье генезис формирования лексического запаса права показан посредством изучения проблем оформления и практики применения слов и словосочетаний в действующих нормативных правовых актах и международных соглашениях Республики Казахстан.

GENESIS OF A VOCABULARY OF THE NATIONAL RIGHT IN KAZAKH

Primachev N.M.

*Academy of public administration under
the President of the Republic of Kazakhstan,
Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor;
Astana, Republic of Kazakhstan; e-mail: nurzadaprim@mail.ru*

Keywords: right; legal lexicon; regulatory legal acts; international agreements; legal and language mistakes.

Abstract. Article is related to the research of genesis of forming of a vocabulary in Kazakh language of the national right. The vocabulary of the right is understood as set of the words used in the sphere of the right.

Forming of a vocabulary originates from the independence acquisition moment. Lexical units are closely connected with forming of a system of law and its enhancement. Therefore their non-use and even transformation of some of them into archaisms is now the objective phenomenon. It is possible to give some words and phrases as an example in Kazakh from texts of one of the legal platform of Independence of the Republic of Kazakhstan – the Constitutional law «About the State Independence of the Republic of Kazakhstan» of December 16, 1991 and one of international treaties – the Consular convention between the Republic of Kazakhstan and the Republic of Turkey of September 2, 1993 as «yukimet», «zheke adamnyn hukylary», «yuzin-yuzi bilyu hyky», «hykylyk memleket», «halykaralyk huk» «birdey mendetkerlye», «tyrgylykty orny», «zandyk bilik», «atkarushy yukimet» which can't be read out from a line item of today wrong. But, they all have shortcomings.

Conclusion of legal words and phrases from active turnover assumes including researches of the reasons of their emergence and implementation in the legislation. Some versions of legal lexicon on an equal basis with the purposeful systematic translation, word formation, were taken from a vocabulary of the Kazakhs who arrived from foreign countries. As a result of such processes along with general lexicon, the inventory of legal lexicon was created and increases. Such process continues to this day.

In the article the genesis of forming of a lexical inventory is shown by means of studying of problems of registration and practice of application of words and phrases in the operating regulatory legal acts and international agreements of the Republic of Kazakhstan.

Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдық мерейлі мерекесі қарсаңында оның құқықтық дамуы және уақыт тезінен өткен жолын ой мен тарих елегінен өткізіп талдау жасау қоғам мен мемлекеттің болашағы үшін объективті қажеттіліктердің бірі деуге болады.

Негізі кез келген нормативтік құқықтық

акттеқана қоғамдық қатынастарды реттеуші ғана емес, сонымен бірге өз уақытының ескерткіші болып табылады. Оның жобасы мен түпкілікті мәтінін қалаптастыруда қолданылған ұлттық құқықтық құралдар мен лексикалық бірліктер, арнайы терминдік құрам сияқты құраушылар сол кездегі қоғамдық қатынастардың

айғағы деуге болады. Сондықтан олардың нормативтік құқықтық актілер мен ресми құжаттың сапасы мен тағдырынан мүдделі зерттеушілер үшін ғылыми объектіге айналуын объективтік заңдылық деп түсінген дұрыс.

Негізінен ресми әдебиет пен бұқаралық ақпарат құралдарында тарихи маңызы шамалы ширек ғасырлық уақыт Қазақстан Республикасы үшін жүздеген жылдарға бара бар делінеді. Экономиканың, білім мен ғылымның, өнер мен спорттың кейбір салаларында қол жеткізілген жетістіктерде өзге құралдармен қатар құқықтың да орны бар екені күмән туғызбайды.

Тәуелсіздік жылдарында қалыптаса бастаған құқық жүйесі түрлі әшкі және сыртқы объективтік және субъективтік факторлардың әсеріне тап болды. Бір жағынан ол - заңды құбылыс. Сондықтан оның қазақ тіліндегі лексикасына орыс тілімен қатар халықаралық тілдер мен жүйелердің тілдік және саяси-идеологиялық факторлары да өз әсерлерін тигізуде.

Мақала объектісі ретінде алынған құқықтық лексика 25 жылда үлкен өзгерістерге ұшырады. Табиғи және қоғамы әсерлер онда өзіндік қолтаңбаларын қалдырды. Осындай әсерлердің құқықтық лексиканы объективтік өзгерістерге ұшыратуы да құқықтық және тілдік ғылыми қызығушылық тудыруда. Бұны да заңды құбылыс деп қабылдау қажет.

Зерттеу объектісіне немесе тақырыпқа қатысты материалдар Қазақстан Республикасының егемен мемлекет ретінде қабылдай және халықаралық қатынастарға түсе бастаған кездегі нормативтік құқықтық актілер мен келісімдеріндегі құқықтық лексикалық бірліктерден алынды.

Осыған орай, зерттеудің уақыттық бастауын 1991 жылғы 16 желтоқсандағы «Қазақстан Республикасының мемлекеттік тәуелсіздігі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңымен¹ (бұдан әрі - Заң) ұштастыру орынды тәсіл бола алады. Оның лексикалық қоры сол кездегі аудармашылық әлеуеттің көрсеткіші деуге де тұрарлық. Сондықтан сол кез бен қазіргі уақыттық құқықтық лексиканы салыстыру арқылы олардың генезисін байқауға болады. Сол кезде дұрыс болып саналған лексикалық бірліктердің

кейбіреулерінің қазірде қолдану аясы тарылған не мүлдем қолданылмайды. Мысалы, аталған Заңдағы «Адам хұқыларының жалпыға бірдей Декларациясы» атауындағы «хұқылары» деген сөз архаизмдік сөзге айналды². Қазіргі кезде мұндай өзгеріске осы құжаттың атауы да ұшырады. Құжат қазір «Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы» деп аталады.

Осы құжаттағы «халықаралық хұқтың жалпы жұрт таныған нормалары» деген нұсқасынан гөрі бүгінгі «халықаралық құқықтың көпшілікке танылған нормалары» деген нұсқасы орынды сияқты. Осындай мәртебе «жеке адамның хұқылары», «өзін-өзі билеу хұқы», «хұқылық мемлекет», «өкімет билігі», «халықаралық хұқ принциптері», «халықаралық хұқ нормалары» және т.с.с. ұғымдар да ие. Ал сондағы «бірдей міндеткерлік», «тұрғылықты орны», «Қазақстан Республикасының территориясы», «мемлекеттік өкімет билігі», «өкімет органдары», «заңдық билігі», «Қазақстан Республикасының басшысы», «атқарушы өкімет», «Мемлекеттік ұлттық банкі» сияқты ұғымдар мен сөз тіркестерін сол заманғы әлеуетке жатқызуға болады.

Орыс тілінен осылай аударылған «территория», «ғылыми-техникалық потенциал», «меншіктің барлық формалары», «жасауға қажылы», «ұжымдық хауіпсіздік», «мемлекеттік символдары - жалауы» және т.б. аудармаларды да кезіндегі тілдік басымдықтың салдары деп қабылдау қажет болар.

Осы құжаттағы бірқатар аудармашылық кемшіліктерді де оның құқықтық лексикасын дұрыс түсінбеуден болған шығар деп жорамалдау қажет. Мысалы, үйлесімі мен құқықтық қисындығы кем «Тарихи тағдыр ортақтастығы қазақ ұлтымен біріктірген Республиканың барлық ұлттарының азаматтары Қазақстанның біртұтас халқын құрайды» деген тіркесті «Граждане Республики всех национальностей, объединенные общностью исторической судьбы с казахской нацией» деген тіркестің толықтай баламасы деуге болмайды. Мұндағы айқындаушы - «ұлттарының азаматтары» деген тіркес құқықтық та, тілдік те кемшілікті.

Осы сынды мысалдарды егемендік алғашқы жылдары жасалған халықаралық шарттар мен келісімдерден кездестіруге

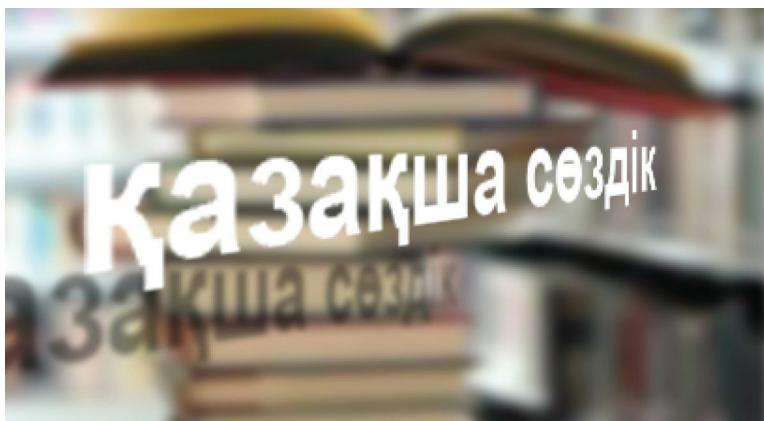
¹ Қазақстан Республикасының 1991 жылғы 16 желтоқсандағы «Қазақстан Республикасының мемлекеттік тәуелсіздігі туралы» Конституциялық заңы // «Әділет» АҚЖ. (20.09.2016)

² Құжат «Әділет» АҚЖ-да «Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. Декларация Біріккен Ұлттар Ұйымы Бас Ассамблеясының резолюциясымен 1948 жылғы 10 желтоқсанда № 217 А (III) қабылданған» деп көрсетілген. Қатесі айқын көрініп тұрған бұл нұсқаны да сол кездегі әлеует пен тәсіл деуге болады. Тарих мениігіне айналған атаудың дұрысы «Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. Декларация Біріккен Ұлттар Ұйымы Бас Ассамблеясының 1948 жылғы 10 желтоқсандағы № 217 А (III) резолюциясымен қабылданған» болуы қажет.

болады. Мысалы, Қазақстан Республикасы мен Түрік Республикасы арасындағы 1993 жылғы 2 қыркүйектегі консулдық конвенцияның³ өзіндік лексикасын сол кезде қолданыста болған сөздердің жиынтығы деуге болады. Осы күннің тұрғысынан ондағы «анықтаулар», «балаларын бағып-қағу», «занды құқығы бар ұйым», «мемлекеттің жалауы», «бекет», «өкімет орындары», «пайдалануға қақылы», «салынған ғимараттарды қайта құру», «қорғану пұрсаттылығы», «қозғалмалы мүлік», «қозғалу бостандығы», «міндеттер көлемі», «яки бекетінің хауіпсіздігін» және т.с.с. сөздер мен сөз тіркестері қазіргі құқықтық лексикада қолданылмайды. Оларды қате деуге болмайды, бірақ тілдік те, құқықтық тұрғыдан бүтінгі нұсқалар дұрыс сияқты, өйткені олар 25 жылдық тәжірибеде ысылып, практикада қайталанып өз орындарын тапты. Олармен қатар қолданылған «консулдық мекеменің мебелі», «иммунитеттен бас тартуы білдірмейді», «қызметтердің тысында» және т.с.с. нұсқаларда аудармашылық кемшіліктер байқалады.

Аталған құжаттағы «барлық жеке бас борыштарынан қоғамдық міндеттерден, олардың сипатына қарамастан, әскери борыштардан, реквизиция, әскери алымдар мен тұрулардан босатады», «елдің заңдарында қарастырылған шеңберлерде», «Сонымен бір мезгілде консулдық орналасқан мемлекеттің құзыретті өкімет орындары кідіртпей осы кісінің консулдық мекемеге жіберген хабарының қайсысын да жібереді. Аталған өкімет орындары жедел түрде күрделі кісілерді осы бапқа сәйкесті олардың хұқықтары туралы мәлімдейді» және т.с.с. сөз тіркестері мен сөйлемдерді – нормаларды аудармашылардың әлеуеті деуге болады.

Дәл осындай мәртебедегі мысалдар Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Финляндия Республикасының Үкіметі арасындағы Инвестицияларды ынталандыру және өзара қорғау туралы келісімде кездеседі⁴. Мысалы, ондағы «кепіл хұқы сияқты басқа да мүліктік құқықтар», «меншік құқылары», «авторлық құқылар», «байланысты хұқықтар», «концессиялар жөніндегі хұқықтар», «хұқылық дау» және

т.с.с. тіркестердегі «хұқ», «құқық», «құқы», «құхы» сияқты сөздерді көпнұсқалы деп қабылдау қажет болар. Сонымен қатар, осындағы «инвестицияларды жүзеге асыруға хұқы бар заңды ұйым» мен «заңды ұйым немесе жеке адам» деген тіркестердегі «заңды ұйым» мен «жеке адам» деген нұсқалар қолданыстан шығып қалды. Келісімдегі «текстердің» деген сөзді құқық жүйесі мен лексикасының тарихында орын алған ұғым деуге тұрарлық.

Мақаланы қорытындылай келе, Қазақстан Республикасының егемен мемлекет есебінде құрған құқықтық жүйесінің лексикалық қоры да оның генезисін көрсете алады деп тұжырымдауға болады. Бір кездері дұрыс саналған нұсқалар бертін келе түрлі себептерден, бірінші кезекте объективтік тұрғыдан, қолданыстан шығып қалды.

Лексикалық бірліктердің құқық пен тіл жүйесінде алған орнын, кезінде атқарған қызметтерін зерделеу лексикалық қорды дамыту ісіне септігін тигізе алады. Құқық қолдану тәжірибесінің де берері мол. Ал мемлекет алдында сапалы нормативтік құқықтық актілер қабылдау, құқықтық лексиканы табиғаты мен тәжірибесі дау тудырмайтын сөз және сөз тіркестерімен байыту міндеті тұр. Сондықтан кез-келген жаңа сөз бен сөз тіркесін, халықаралық терминді қолдану мүмкіндігін алдын ала зерделеп, ғылыми тұрғыдан орынды қарастырғанда ғана болашақта қолданатын нормативтік құқықтық актілердің уақыттық ауқымы шектелмейтін болады. Құқықтық лексика қорына да мемлекеттік көзқарас қажет.

Жоғарыда келтірілген мысалдар мен көзқарас лексикалық бірліктерді мемлекет пен құқықты дамытудағы тарихи орны мен миссиясы тұрғысынан зерттеуді құқық және тіл ғылымдарының мақсаты деу тұжырымдауға мүмкіндік береді.

³ 1993 жылғы 2 қыркүйектегі Қазақстан Республикасы мен Түрік Республикасы арасындағы консулдық конвенция // «Әділет» АҚЖ. (20.09.2016)

⁴ 1992 жылғы 29 қыркүйектегі Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Финляндия Республикасының Үкіметі арасындағы Инвестицияларды ынталандыру және өзара қорғау туралы келісім // «Әділет» АҚЖ. (20.09.2016)